

Streszczenie

Celem pracy jest omówienie współczesnego bibliotekarstwa i działalności informacyjnej w Niemczech w kontekście budowania systemu bibliotecznego opartego na rozproszonej sieci bibliotek i ośrodków informacyjnych oraz ich wpływu na rozwój społeczeństwa i gospodarki. Działalność instytucji często jest wspierana przez stowarzyszenia bibliotekarsko-informacyjne, które koordynują poszczególne działania lub finansują niektóre z nich. Tym samym w kraju podejmuje się liczne inicjatywy i rozwiązania, które mają służyć aktualnym oczekiwaniom użytkowników i rozwojowi społeczeństwa. Wykorzystuje się w nich technologie informatyczno-informacyjne oraz cyfryzację, co daje nowe możliwości, wpływa na różnorodność działań realizowanych w tych instytucjach.

Praca składa się z 5 rozdziałów, w których zaprezentowano wkład poszczególnych instytucji, organizacji i inicjatyw w tworzenie infrastruktury informacyjnej w Niemczech.

W rozdziale 1 przedstawiono regulacje prawne dotyczące bibliotek. Ich działalność nie jest unormowana dla całego kraju, jedynie podstawowe kwestie zostały ujęte w *Ustawie Zasadniczej Niemiec (Grundgesetz der Bundesrepublik Deutschland)*. Omówiono rozporządzenia biblioteczne 5 krajów związkowych (Turyngii, Saksonii-Anhalt, Hesji, Nadrenii-Palatynatu oraz Szlezwiku-Holsztyna), w których zdecydowano się uregulować kwestie bibliotekarstwa aktami normatywnymi. Zwrócono również uwagę na zaproponowany przez stowarzyszenie *der Deutsche Bibliotheksverband e.V. (dbv)* projekt ustawy bibliotecznej przygotowany w oparciu o postanowienie ogłoszone w 2008 roku w Turyndze. Wymieniono także formy finansowania bibliotek w Niemczech. Ukazano fundatorów publicznych, kościelnych i prywatnych.

Rozdział 2 poświęcono bibliotekom i ośrodkom informacyjnym w Niemczech. Przedstawiono typologię instytucji, a następnie scharakteryzowano poszczególne ich rodzaje: biblioteki o znaczeniu krajowym, w tym bibliotekę narodową (*die Deutsche Nationalbibliothek*), biblioteki państwowe (*die Staatsbibliothek zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz, die Bayerische Staatsbibliothek*) oraz centralne biblioteki fachowe, a także biblioteki regionalne, w tym instytucje krajów związkowych, biblioteki akademickie, specjalne i publiczne z uwzględnieniem ich szczególnych form, np. placówek dla niewidomych, pacjentów i więźniów.

W rozdziale 3 zaprezentowano rolę stowarzyszeń bibliotekarsko-informacyjnych w organizowaniu sieci bibliotek niemieckich na podstawie działalności towarzystw

jednoczących działalność bibliotekarską i informacyjną, takich jak *Bibliothek & Information Deutschland (BID)*, *der Deutsche Bibliotheksverband e.V. (dbv)*, *Berufsverband Information Bibliothek e.V. (BIB)*, *Verein Deutscher Bibliothekarinnen und Bibliothekare e. V. (VDB)*, *Deutsche Gesellschaft für Informationswissenschaft und Informationspraxis e.V. (DGI)* oraz stowarzyszeń partnerskich ekz. *Bibliotheksservice GmbH*, *die Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG)*, *die Bertelsmann Stiftung*, *Wissenschaftsrat*, a także *Goethe-Institut e.V.* Scharakteryzowano wybrane inicjatywy dotyczące koordynowania takich procesów bibliotecznych jak gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie informacji. Omówiono przykładowo *Sammlung Deutscher Drucke*, *Sondersammelgebiete (SSG)*, biblioteki cyfrowe, *Karlsruher Virtuelle Katalog (KVK)*, *Vascoda*, *Webis*, bazy danych czasopism czy narodową bibliotekę cyfrową, *Deutsche Digitale Bibliothek*.

Informacja naukowa w Niemczech stała się tematem rozdziału 4. Omówiono rządowe i pozarządowe programy wsparcia infrastruktury informacyjnej kraju. Scharakteryzowano *IuD-Programm* oraz powstałe w jego ramach ośrodki informacji fachowej na przykładzie *FIZ Karlsruhe*. Wymieniono działania *Rat für Informationsinfrastrukturen*, organu monitorującego sieć informacyjną w kraju. Przedstawiono wybrane inicjatywy informacyjne, *DINI - Deutsche Initiative für Netzwerkinformation e.V.* oraz *Fachinformationsdienste für die Wissenschaft*, czyli usługi informacji dziedzinowej dla nauki.

W ostatnim, 5 rozdziale scharakteryzowano 4-stopniowy podział kształcenia w Niemczech oraz omówiono kierunki i specjalizacje oferowane w uniwersytetach i szkołach wyższych w tym kraju.